

УДК 619:616.995.1:636.2

© 2012

*Клименко О. С., кандидат ветеринарних наук,
Клименко І. І., Мазурика В. В., Юрченко Ю. В., студенти ІV курсу ФВМ
Полтавська державна аграрна академія*

ГЕЛЬМІНТОЗИ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ОДНООСІБНИХ ГОСПОДАРСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Рецензент – доктор ветеринарних наук В. О. Євстаф'єва

Наведено результати копроовоскопічних досліджень ВРХ одноосібних господарств Полтавської області. Дослідженнями встановлено паразитування фасціол, дикроцелій, парамфістом та стронгілят органів травлення у вигляді моно- та поліінвазій. Екстенсивність гельмінтозної інвазії у тварин коливається в межах 6,25–35,7 %, а інтенсивність – 0,3–4,3 екземплярів яєць в 1 грамі. Високий ступінь інвазії тварин підтверджує актуальність зазначеної проблеми, тому перспективою подальших досліджень є обов'язкова розробка та впровадження у приватних господарствах заходів боротьби з гельмінтозами.

Ключові слова: *гельмінтози, екстенсивність, інтенсивність, велика рогата худоба (ВРХ), одноосібні господарства.*

Постановка проблеми. Продовольчий ринок усього світу з кожним роком вимагає все більше якісних і безпечних продуктів харчування, до того ж лівова частка припадає на продукцію тваринництва. В Україні до внутрішніх проблем, що перешкоджають збільшенню обсягів виробництва й нарощування поголів'я, належать інвазійні хвороби. Попри велику кількість досліджень і рекомендацій щодо лікування й профілактики паразитарних захворювань, ураженість ВРХ гельмінтами у господарствах України залишається досить високою, що супроводжується зниженням продуктивності тварин і, як наслідок, збитковістю галузі. Наразі назріло питання контролю паразитозів великої рогатої худоби приватних господарств. На сьогодні кількість худоби в цих господарствах перевищує таку ж у колективних підприємствах [7]. Тому питання моніторингових досліджень паразитарних хвороб великої рогатої худоби в одноосібних господарствах залишається актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Дослідники з різних регіонів України зазначають, що з-поміж паразитів великої рогатої худоби домінують фасціоли, парамфістами та стронгіліди.

Чисельні повідомлення науковців і практичних лікарів ветмедичини свідчать, що більшість регіонів країни залишаються неблагополучними стосовно трематодозів жуйних тварин. Так, в окремих господарствах Полісся екстенсивність фасціольозної інвазії сягає 90 %, а на Слобожанщині цей показник коливається в межах 70–90 %. Одноразове паразитування фасціол і дикроцелій у зазначених регіонах діагностується в 18,1–25,5 %, а фасціол і парамфістом – у 75–80 % тварин [1–4]. У центральній частині України досить часто реєструється сетаріозно-дикроцеліозно-стронгілятозна мікстінвазія великої рогатої худоби, а в окремих господарствах екстенсивність стронгілятозної інвазії досягає 100 % [2; 5; 6].

Оскільки зазначені дослідження стосуються колективних господарств, **метою** нашої роботи було вивчити гельмінтофауну великої рогатої худоби одноосібних господарств у Полтавській області.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили в одноосібних господарствах Гадяцького та Миргородського районів Полтавщини, а також у лабораторії кафедри паразитології та ветсанекспертизи Полтавської державної аграрної академії.

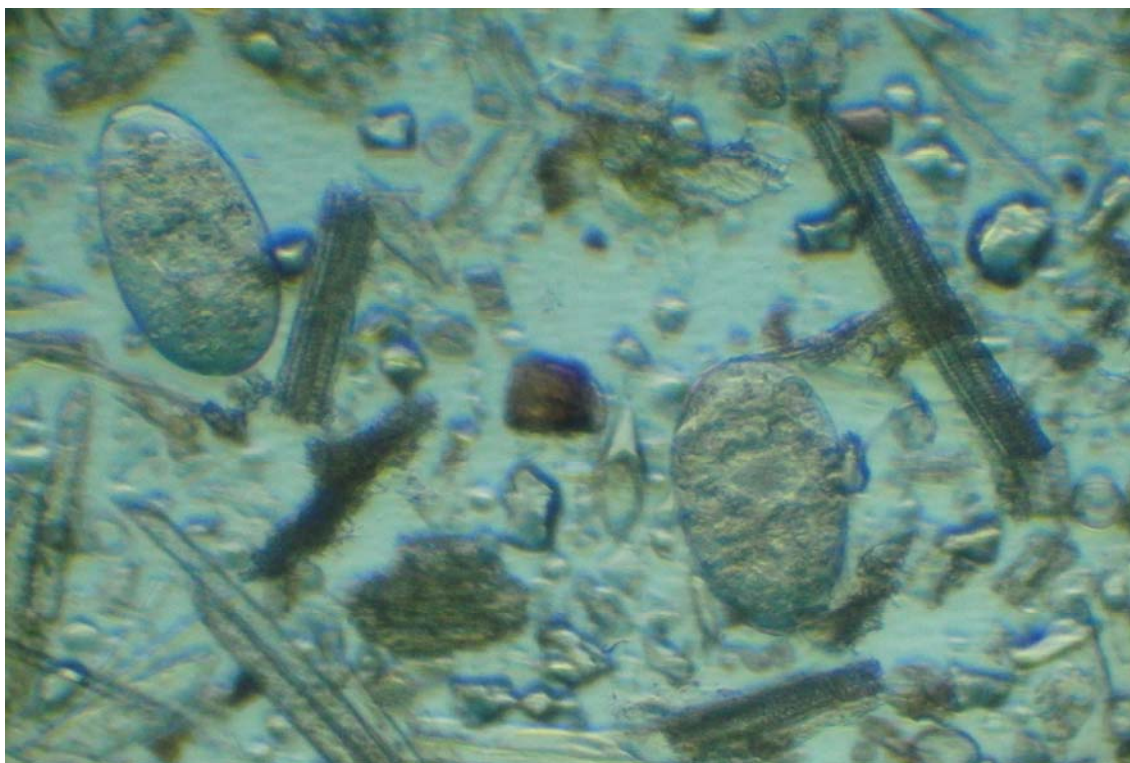
Із метою діагностики гельмінтозів у тварин відбирали проби фекалій і досліджували їх стандартизованим методом послідовних промивань та флотаційним методом за Котельниковим–Хреновим.

Результати досліджень. Результатами копроовоскопічних досліджень встановлено значне поширення гельмінтозів жуйних тварин в одноосібних господарствах Полтавської області. В пробах фекалій великої рогатої худоби виявляли яйця парамфістом, дикроцелій, фасціол та стронгілят органів травлення (рис. 1–4).

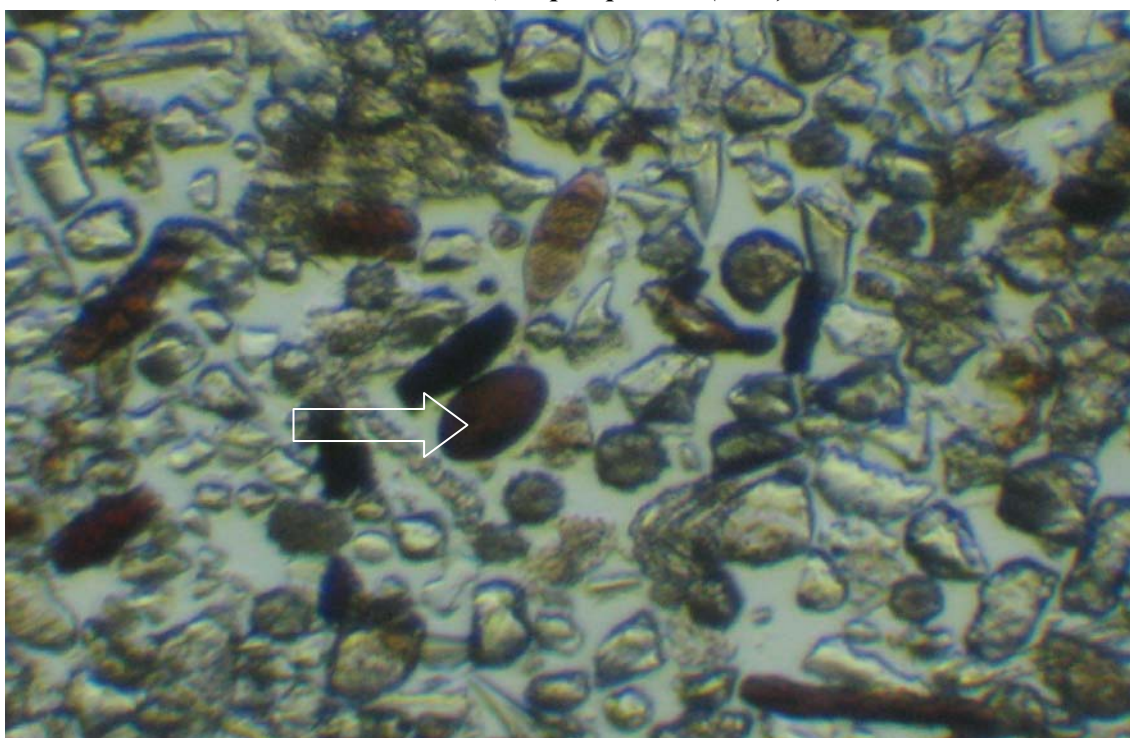
У ході дослідження 42 голів великої рогатої худоби одноосібних господарств Миргородського району у 15 голів було виявлено паразитування парамфістом, а в 12 – стронгілят органів травлення (табл. 1).

1. Гельмінтози великої рогатої худоби господарств Миргородського району

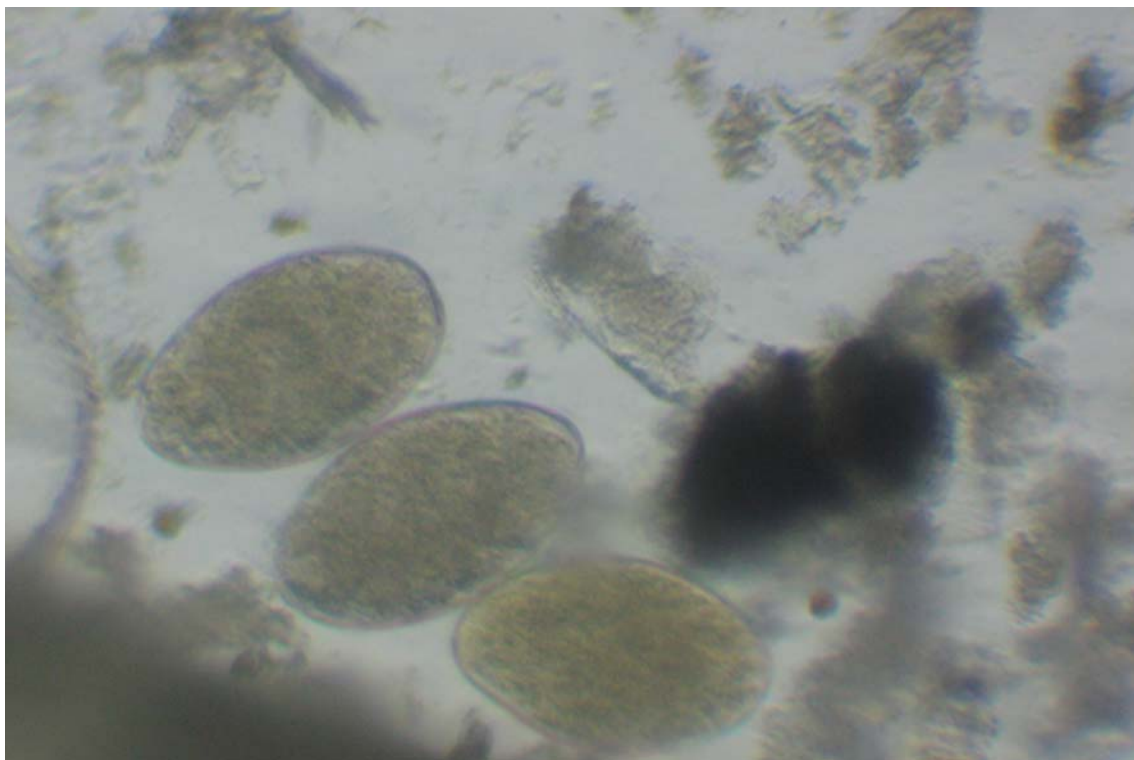
Захворювання	Досліджено, гол.	Виявлено хворих, гол.	Інтенсивність інвазії, екз./ 1 г	Екстенсивність інвазії, %
Парамфістомоз	42	15	4,3	35,7
Стронгілятози		12	3,0	28,6

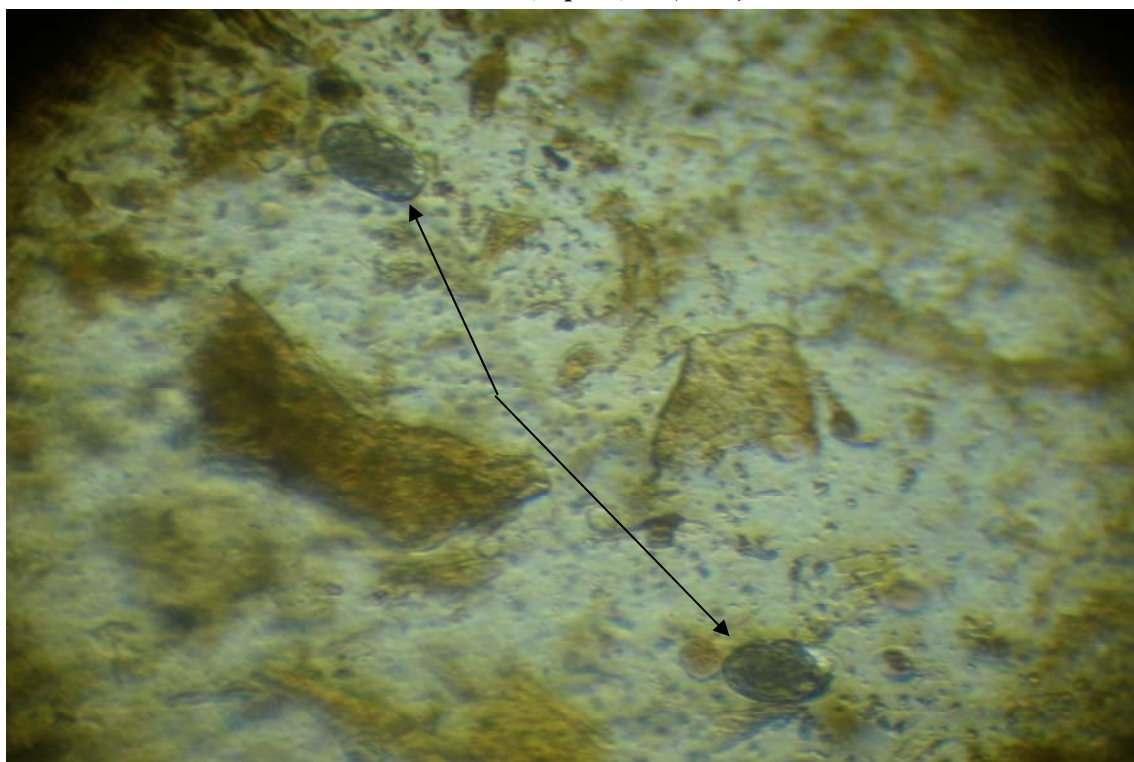
Рис. 1. Яйця парамфістом (x400)

Рис. 2. Яйце дикроцелій (x400)

Рис. 3. Яйця фасціол (x400)

Рис. 4. Яйця стронглідного типу (x135)

Екстенсивність трематодозної інвазії становила 35,7 % при інтенсивності – 4,3 екз. яєць /1 г. Ураженість кишковими стронгліятами була нижчою – 28,6 % та 3,0 екземплярів у 1 грамі.

Паразитофауна жуйних тварин Гадяцького району представлена фасціолами, дикроцеліями та

кишковими стронглідами (табл. 2). Екстенсивність фасціольозної інвазії становила 20,83 %, дикроцельозної – 6,25 %, стронгліязозної – 27,08 %, при II, відповідно, 2,8; 2,3 та 0,3 екз. яєць в 1 г фекалій.

2. Гельмінтози великої рогатої худоби господарств Гадяцького району

Захворювання	Досліджено, гол.	Виявлено хворих, гол.	Інтенсивність інвазії, екз./ 1 г	Екстенсивність інвазії, %
Фасціольоз	48	10	2,8	20,83
Стронгілятози		13	2,3	27,08
Дикроцеліоз		3	0,3	6,25

Отримані дані свідчать, що у великої рогатої худоби одноосібних господарств Гадяцького та Миргородського районів Полтавщини паразитують гельмінти у вигляді моно- та поліінвазій. Причиною цього може бути неконтрольована дегельмінтизація за відсутності діагностичних досліджень. Результати досліджень підтвердили актуальність зазначеної проблеми у господарствах відповідної форми власності.

Тому подальші дослідження слід спрямувати на розробку заходів боротьби й профілактики з

гельмінтозами жуйних тварин і їх масове впровадження в одноосібних господарствах області.

Висновки. В одноосібних господарствах Полтавської області діагностуються фасціольоз, дикроцеліоз, парамфістомоз та стронгілятози органів травлення у вигляді моно- та поліінвазій. Екстенсивність фасціольозної інвазії становить 20,83 %, парамфістомозної – 35,7 %, дикроцеліозної – 6,25 %, а стронгілятозної органів травлення – 27,77 %, при інтенсивності: 2,8; 4,3; 0,3 та 2,6 екз. яєць в 1 грамі.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Дахно І., Дахно Г., Кручиненко О., Березовський А. Терапевтична та економічна ефективність комбітрему на ранній стадії фасціольозної інвазії корів // Ветеринарна медицина України. – 2004. – №8. – С. 16–17.
2. Дахно І. С., Клименко О. С. Паразитози великої рогатої худоби // Науковий вісник НАУ. – 2006. – Вип. 98. – С. 49–52.
3. Дахно І. С. Протифасціольозні заходи у тваринницьких господарствах молочного напрямку // Вісник СНАУ. – Суми, 2010. – №3 (26). – С. 41–45.
4. Динька А. Профілактика – запорука здоров'я // Ветеринарна медицина України. – 2004. – №8. – С. 20.
5. Пономаренко В. Я. До питання про стронгілятози травного тракту великої рогатої худоби (епізоотологічний моніторинг, ефективність препаратів) // Тези доповідей XII конф. Українського наук. тов-ва паразитологів. Севастополь. – 10–12 вересня 2002. – К., 2002. – С. 90.
6. Темний М. В., Приходько Ю. О. Вживання яєць і личинок стронгілят травного каналу в розчинах антигельмінтиків як фактор появи резистентності // Ветеринарна медицина України. – 2010. – №4. – С. 12–13.
7. Ткач Ю. А. До проблем оздоровлення тваринництва від гельмінтозів // Ветеринарна медицина України. – 2009. – №6. – С. 18–19.